

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6. 3-30
četrt leta 3. 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravištvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. večer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrončič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje.)

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravištvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.
Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravištvu.

Oglaševanje in poslanice
se računijo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.
Naročnina in oglaševanje je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soče“ in „Primorca“ še „Slovensko književno“, katere izhaja mesečno v slovenskih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsoletno 1 gld. 80 kr. — Oglaševanje v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Občinske volitve.

Velevažna je samouprava, katero imamo po naših občinah, in zato je tudi velevažno, kdo stoji na čelu take samouprave ter kakošne svetovalce ima okrog sebe. Od mož, kateri sede v starištvu, ter od župana je odvisen blagor občine. Ako imajo v rokah občinsko samoupravo resni, vestni in neodvisni možje, je to gotovo v blagor občine, v škodo pa jej je, ako dobé v roke občinsko samoupravo možje, ki so baš nasprotni prej označenim. Torej ni treba še dalje razpravljati, kdo na sploh liče v starištvu, kdo na županski stolci, in kdo ne, ker vsak razsoden človek more preudariti to sam po sebi.

Vrše se občinske volitve že po raznih občinah. Te volitve so velepomembne, ker se vrše sedaj, ko so politični boji zaneseni v sleherno občino. Velepomembne so, ker pri vršecih se volitvah ne prihajajo več na največ krajih toliko v poštev domače krajevne razprtije ali naziranja, vsled katerih smo videvali stati na volišču za občinske volitve po dve stranki, marveč sedanje občinske volitve so kolikor toliko politično barvane.

Duhovniki imajo nalogo, umešavati se povsodi v občinske volitve, napravljati stranke tam, kjer jih ni, kjer pa so, se pridružiti oni, katere je bolj pristopna uplivi iz farovža, in vrhu tega, ako mogoče, poseči v obe stranki, jih nadražiti in opehariti s hinavskim približevanjem, da se bo tim lože v motni vodi ribarilo. Iz poročil, ki jih imamo, tudi resnično duhovniki tako postopajo pri sedanjih občinskih volitvah, kjer se že vrše, in tako bodo postopali tam, kjer se imajo vršiti.

Gori smo rekli, da le resni, vestni in neodvisni možje sodijo v starištvu in na županske stolce, kar je umevno vsakemu razsodnemu človeku. Umevno je to razsodnemu človeku, ali gospodje nunci tega nočejo umeti. Pri poseganju v občinske volitve jim je najprej do tega, da spravijo občinsko samoupravo v roke ljudij, ki bodo poslušno orodje farovža, njim je do tega, imeti v starištvu in na županskih stolcih možje, ki bodo plesali tako, kakor se bo godilo iz farovža, njim je do tega, imeti v županu in v starištvu neko oporo za vse slučaje, da se celo lahko s kako starištvom izjavo pokrije grde nuncjeve grehe!

Ker vemo, kako večina nuncjev skrbi rada pred vsem le sama zase, je umevno, da se bodo okoriščali župana in starištin povsodi tam, kjer spravijo svoje podrepanke v občinsko upravo. Zdaj bo treba za nov zvonik prispevkov, zdaj za cerkev, zdaj za farovž, za farovško klet, ki postaja pretesna, ker predbri ljudje prinašajo preveč vina nuncu, zanemarjale pa se bodo druge nujne potrebsčine, kakor ceste, sola, vodnjaki itd.

Tam, kjer imajo doslej nunci odločilen upliv na starištvu, bodi sveta dolžnost naprednjakov, da delujejo na to, da se ta upliv odstrani popolnoma iz starištva, ker so pač prepričani, da jim je bil le v škodo. Tam, kjer pa so stali nunci še izven upliva na starištvu, treba gledati, da se odbije vsak njihov naskok, kajti potrudijo se povsodi, da bi njihovi pristasi ali oni sami tudi prisli v starištvu. — Prava sramota je, da županuje v Sempasu župnik Grča, v Šlanjelu kurat Štrancar ali pa tukaj mož, kakor je Pavlica, v Rihembergu, oče obeh zelenih rimskih dohtarjev! —

Veljakom polagamo to na srce: Potrudite se z vsemi svojimi močmi, da spravimo v vse občinske zastope naše mož! S tem ostane veljava župana in starištva neodvisna od farovža in občinska samouprava se bo vodila tako, kakor pritiče neodvisnemu posestniku.

Kaj hočete z gospodom v farovžu? On zna komandirati, on bo znal okoristiti samega sebe z njemu pokornim starištvom, kadar pa bo potrebovala občina sveta, pravega sveta, ko gre za važne reči, takrat pa ne ve g. nunc po navadi nič povedati! In treba je iti po svet drugam, celo za drag denar!

Možje, pokažite se pri občinskih volitvah samostojno misleče volilce ter volite po svojem prepričanju narodno-napredne starišine in župane. Le-ti vam bodo gotovo modro gospodarili. V vseh važnejših in kočljivih rečeh pa se morejo obračati do izvrševalnega odbora narodno-napredne stranke v Gorici, kjer dobe vedno prave nasvete.

Kakor pri zadnjih državnozbornih volitvah tako tudi sedaj recite odločno besedo: Proč sklerikalnim gospodarstvom, proč s komando iz farovža v naši občinski samoupravi!

Dr. Šustersič — obseden?

Očividno je, da je zapustil na Dunaju sv. Duh svojega ljubljenca dr. Šustersiča, ker to, kar uganja gori v cesarski prestolnici ta mož, se ne da skladati z uplivom sv. Duha. Dozdeva se nam, da jeden izmed tistih mnogih hudičev, katere ima kot poglavar klerikalne bande na razpolago, je šinil v njega tam, kjer ga je zapustil sv. Duh, ter ga obsedel. Vsaj vede se tako. Nastopa kakor da bi bil on „nekaj več“ med poslanci, tako-le prvi za ministri, v cesarskem dvorcu ob prestolnem govoru se je bil preril prav v ospredje prestola, da udri je bil v dvorano še poprej nego je bila odprta, da so ga morali postaviti nazaj pred dvorano v posmeh tam čakajočim poslancem, nasproti jugoslovanskim poslancem pa se je postavil kot diktator, katerega mora vse poslušati. Mož je živel v tej veliki domisljiji, da na Dunaju bo vse trepetalo pred njim, da naše napredne poslance vrže v kot, ostale Jugoslovane pa ukroti na prvi hip ter jih priklopi sebi kot neomejen gospodar.

Zmotil pa se je dr. Šustersič, postal je smešna figura med poslanci v državnem zboru sploh, in zato sedaj grdo rohni ter psuje in maha okoli sebe kakor obseden človek. — Ko je ošibal njegov „Slovenec“ one slovenske poslance, ki niso hoteli vstopiti v „centrum“, sramotil pred vsem dr. Tavčarja ter druge, se je spravil konečno še na vse ostale poslance, ki sedé v hrvatsko-slovenskem klubu, ker so se bili postavili na to edino pravo stališče, da jugoslovanski klub obsegaj vse jugoslovanske poslance. Blamirano gasilo dr. Šustersiča si je privoščilo posebno se poslanca Spinciča, češ kaj si storil? Klerikalna „Ljudska psjojnica“ je posodila v Istro nekaj tisočakov in zaradi tega že misli, da mora cela Istra in njen poslanec plesati tako, kakor hoče gospoda pri „Slovencu“. Med vrstami kaže „Slovenec“ naravnost na to, kakor da namerava posojilnica ta denar odpovedati.

Tu pač vidite, kako nevarno je zahajati v klerikalne posojilnice po denar, ker klerikalci mislijo in se tudi drže tega, da so kupili s tistim varno posojenim denarjem že celega človeka, katerega vrté in izkoristajo kakor hočejo. Tu vam zija nasproti

tista velika sužnjost, v katero vklepajo naše ljudstvo klerikalni denarni zavodi!

Napadi na Spinciča in druge hrvatske poslance v „Slovencu“ so bili taki, da so vzbudili splošno ogorčenje, z Dunaja pa so brzjavili „Foliositi“: Brezprimerno strastne napade v „Slovencu“ na hrvatske poslance, zlasti pa na Spinciča, obsojajo celo tukajšnji zmernejši pristasi „Slovenčev“. Pa to se ni bilo dosti, „Slovenec“ je šel še dalje. Trdil je celo, da vsled tega, ker se je osnoval poleg „Slovenskega centra“ še „Hrvatsko-slovenski klub“, se je odprl zevajoč propad mej slovenskim in hrvatskim narodom! Ko so čitali „Slovenca“ na Dunaju, je nastala splošna veselost radi te smeje trditve, da je sedaj, ko je Šustersiču izpodlelel njegov brezdomovski načrt, nastal razpor med slovenskim in hrvatskim narodom. Veselost je prav opravičena, ker je vendar znano, da vsi merodajni rodoljubi, slovenski in hrvatski, so bili odločno za to, da se ustanovi hrvatsko-slovenski klub, v katerem mora biti prostora za vse jugoslovanske poslance. Ti jugoslovanski poslanci, ki so se združili v skupen klub, so ravnali pač le tako, kakor jim je velelo rodoljubno srce, čast jugoslovanskega naroda in pa merodajni glas pravih rodoljubov na jugu.

Cela Dalmacija in Istra je zadovoljna, da sede njuni poslanci v hrvatsko-slovenskem klubu, in ves inteligentnejši del našega slovenskega naroda z rodoljubi vred le odobrava, da obstoji imenovani klub kot reprezentant pravih jugoslovanskih poslancev. In obratno, ako bi se bilo posrečilo dr. Šustersiču, uloviti naše poslance v svoje zanjke, bi bil moral nasiti velik odpor proti temu, ne le pri nas, tudi v Istri in v Dalmaciji!

Kakšen prepad je torej nastal? Če se tresejo po Sloveniji farovži radi jeze in srda, ker dr. Šustersič ni mogel spraviti pametnih jugoslovanskih poslancev v svoj cirkus, moj Bog, to pač se ni merodajno za našo jugoslovansko narodno politiko?!

Z druge strani pa je le odobravati, da je prišlo na Dunaju tako, kakor je prišlo. Tam se je pokazala klerikalna politika v bengalični luči brezdomovinstva in skrajnega „krščanskega“ terorizma, kar bo uplivalo le dobro na vse tiste, ki so se vedno mislili, da je mogoča kaka sprava ali sploh kako

Quo vadis?

Roman.

Poljski spisal Henrik Sienkiewicz. — Poslovenil Podravski.

(Dalje.)

In zbravši svoje misli, reče:

»Poslušajte me, kristijanec. Sinoči sem bil z vami vred v Ostrijanu ter sem poslušal vaš nauk. Toda ko bi ga tudi ne poznal, prepričala bi me vaša dobra dela, da ste pošteni in čobri ljudje. Recite oni udovi, ki prebiva tukaj, naj ta ostane; takisto ostanite tudi vi, pa tudi meni dovolite, da tukaj ostanem. Naj vam ta človek (pri tem pokaže na Glauka), ki je zdravnik ter zna celiti rane, poreče, ali je mogoče, da bodem danes prenešen domu. Bolan sem, imam zlomljeno roko, s katero ne smem nekoliko dnij niti ganiti, in radi tega vam pravim, da se ne ganem od tod, k večjemu, ako me odnesete posiloma.«

Tu preneha, kajti v razburjenih prsih mu je zmanjkalo sape. Krispin pa reče:

»Nihče, gospod, se ne posluži proti tebi nasilja; samo mi odnesemo odtod svoje glave.«

Mladi mož, ki ni bil navajen na upor, nakrat naježi obrvi ter reče:

»Počakaj, da si oddahnem.«

Čez nekaj sa nadaljuje:

»Za Krotonom, katerega je danes Urso zadušil, ne bo nihče vprašal. Imel bi danes oditi v Benevent, kamor ga je pozval Vancij, torej si bodo vsi mislili,

da je odšel. Ko sva šla s Krotonom semkaj v to hišo, naju nihče ni videl, razun jednega Grka, ki je bil z nama v Ostrijanu. Povem vam, kje prebiva, pa mi ga pripeljete, da mu naročim, naj molči, ker je to od mene plačan človek. Domu pošljem list, da sem tudi odšel v Benevent. V slučaju, ko bi bil Grk že kaj črhnil prefektu o tem, kar se je zgodilo, porečem, da sem Krotona umoril sam in da mi je on zlomil roko. Da to učinim, obljubujem vam pri sencii svojega očeta in svoje matere! Lahko torej ostanete tukaj brez vsake nevarščine. Pripeljite mi Grka, kateremu je ime Kilon Kilonid!«

»Glauko ostane pri tebi, gospod,« reče Krispin, »ki se ob enem z udovo pobrine zá-te.«

Vincij še huje naježi obrvi.

»Čuj, stavec, kaj ti povem,« mu odvrne. »Dolžan sem ti hvalo in zdiš se mi vrl in pošten človek, toda vsekako mi ne poveš tega, kar misliš. Ti se bojiš, da ne bi poklical svojih sužnjev, da bi odpeljali Ligijo? Ali ni temu tako?«

»Da, tako je!« odvrne Krispin resno.

»Torej vedi, da se hočem razgovarjati s Kilonom v vaši navzočnosti pred vami, da napišem list domačim, da sem odpotoval in da tudi pozneje nočem imeti drugih poslancev nego samo vas. Premisli vse to ter ne draži me dalje.«

Bil je hudo razburjen in lice mu je kar gorelo od jeze; radi tega je nadaljeval razčlilen:

»Mar si misliš, da ti zatajim, da hočem tu ostati radi tega, da jo gledam? Tudi bedak bi to pogodil, ako bi tudi tajil. Toda s silo se je nočem več polastiti. Pač pa ti povem nekaj drugega: Ako ona tukaj ne ostane, pa s svojo zdravo roko strgam obvezo raz zlomljeno roko, ne zavžijem ni jedi niti pijače in moja

smrt naj pade ná-te in na tvoje brate. Čemu si me oskrboval, čemu nisi zapovedal, da naj me ubijejo?«

In prebledel je od jeze in razčlilenja. Ligija, ki je v drugi sobi slišala ves razgovor ter je bila prepričana, da Vincij ostane mož-beseda, se je prestrašila njegovih besed. Ona si ni želela njegove smrti. Ranjen in brezorožen je vzbujal v njej samo sočutje, ne pa strahu. Od onega trenutka, ko je zbežala, živeča med ljudmi, ki so bili neprestano navdahnjeni z verskimi občutki, ki so mislili samo na milosrdje brez meje, se je tudi sama navzela teh novih občutkov, tako, da so jej oni nadomeščali hišo, rodbino, izgubljeno srečo ter jo prelevili v jedno onih krščanskih deklie, ki so pozneje popolnoma spremenile dušo tega sveta. Vincij se je pregloboko vmešal v njeno usodo, da bi ga bila mogla pozabiti. Mislija je nanj po cele dneve ter večkrat prosila Boga za priložnost, v kateri bi ravnajoč po duhu učenja, mogla mu poplačati z dobrim za hudo, ter z milosrdjem za prognanstvo ga ganiti in pridobiti za Kristusa. In sedaj se jej je zdelo, da je napočil tak trenutek, da je njena prošnja bila vslišana.

Približala se je h Krispinu z navdušenim licem ter začela govoriti, kakor bi iz nje govoril nekak drugi glas:

»Krispin, naj ostane on med nami, mi pa ostanemo pri njem, dokler ga Kristus ne ozdravi.«

In stari presbiter, navajen videti v vsem voljo božjo, videč njeno navdušenost, si je domislil, da nemara govori iz nje neka višja moč, radi česar se je prestrašil ter sklonil glavo.

»Nu, pa bodi tako, kakor veliš,« reče.

»Na Vincija, ki ves čas ni odvrnil od nje od-, je napravila ta urna Krispinova poslušnost globok vtis. Zdelo se mu je, da Ligija je med kristijani nekaka

sporazumljenje z ljudmi „Slovenčevga“ kalibra. Tu jih vidite v vsej nagoti!!

Ne preostaja drugega nego skupno v boj proti klerikalizmu, ki nam škoduje na vseh koncih in krajih, narod pa tira naravnost v mehkužnost v narodnem oziru in slednjic v tujstvo.

SVITA se v tem pogledu, mreže padajo z očij, in smešno postaja tisto večno povdarjanje klerikalcev, da njihovi poslanci so izvoljeni na „katoliški“ program, da „katoliško-narodni“ poslanci so zastopniki slovenskega naroda. Bežite, bežite! Farovski terorizem, nezavednost ljudstva in pa zloraba vere so poslali na Dunaj tiste „katoliške“ poslance, med katerimi pleše poglavar dr. Šustersič kakor obseden. — — —

Predpust je, in „Slovenec“, ki nosi po nevrednem že dolgo časa to lepo ime (svetoval je „Edinosti“, naj spremeni ime, češ, da ga ni vredna! Kaj, ko bi mislil rajši on na drugo ime? Umestno bi bilo!), je prevzel s svojo smešno politiko vlogo prve predpustne seme, s katero pleše dr. Šustersič kakor obseden. — — —

Po njih delih jih boste spoznavali — in spoznavamo jih vedno bolj in bolj. Farovži se stresajo jeze v svojih fundamentih, klerikalna trobila buče kakor bojni rogovi, naši rodoljubi in z njimi vedno večji del našega naroda pa se bolj in bolj s studom obrača od politike obsedencev in predpustnih sem.

Dopisi.

Is Devina, dne 7. svečana 1901. — Zadnje državnozbornske volitve so pokazale, da se moramo devinski Slovenci se tesneje združiti v obrambo naših pravic proti italijanski stranki. Napeli so gospodje vse strune, da bi „mogoče“ zmagali pri volitvi volilnih mož. Bili so popolnoma prepričani, da se od slovenske strani ni prav nič storilo v to. A varali so se. Debelo so gledali, ko so videli toliko slovenskih volilcev na volišču. Pred volitvami so več dni zaporedoma prišli v občinsko pisarno ter prepisovali volilni imenik. Dan volitev so bili poraženi. Ko bi znali govoriti zidovi Plesove gostilne, bi povedali marsikaj o njih jezici. Posebno se je drl grajski oskrbnik, doma onkraj luže, in grajski lovec rodom nemški Tirolec. In ta dva gospoda sta v službi visokega princa Turn-Taxis, kateri je sin vrliga bratskega naroda češkega. Sicer pa je prvi omenjenih gospodov uže dobil radi tega zaslužni pouk.

Gospodje nasprotne stranke so mislili, da s peščico naseljenih Italijanov morajo zmagati veliko slovensko večino.

Številke govore. Slovencev je volilo 65, Italijanov 23. Izpuščenih v volilnem imeniku je bilo nad 70 Slovencev in okoli 13 Italijanov. Eto, katera stranka naj zmaga.

Kar je devinskih Italijanov, so se precej mirni ljudje. Toda jedna garjeva ovca pokvari vse druge. Ko bi ne bilo teh Minussi-ov, Rossi-ov, bi prav lahko živeli obe narodnosti v miru in prijaznosti.

Radi tega smo sklenili, zavarovati se o pravem času proti tem nasprotnikom. Ustanovili smo bralno in pevsko društvo „Ladija“. Dragi Devinci! Oklenimo se trdno tega društva in „Ladija“ naj nas vozi varno po razbur-

kanih valovih. Ona nam bodi zvezda vodnica v našem narodnostnem življenju. Ona nam je varno zavetje ob morskih petinah sinje Adrije. Naj le pljuskajo valovi v njo! To nas ne strasi. Naš prapor ponosno vihra vrhu njenega jarbola in mi zremo ponosno nanj. „Ladija“ nas gotovo pripelje kljub nasprotnim viharjem v varno pristanišče.

Baje se jeze nasprotniki radi tega, da smo razbebesili na dan prvega občnega zbora poleg cesarske zastave tudi našo trobojnico. Obe te zastavi ste vihrali na železniški postaji ob prihodu njegovega Veličanstva. Zvedeli smo od par mirnih Italijanov, da je dobilo c. kr. okrajno glavarstvo v Gradšču pritožbo, da devinski Slovenci razobešamo slovenske zastave v izzivanje ljudstva. Kdo bolj izziva in podpihuje ljudstvo, ko gori imenovani Radovedni smo, kaj bode to pomagalo. Znamo tudi mi napraviti potrebne korake. Omenjena ovadba ima 26 podpisov, izmed katerih so jedni celo — podtaknili! Jeden minejših je povedal, da so prišli v hišo k njemu prosit podpis, a ni hotel podpisati. Kako pride njegov podpis potem na pritožbo? Sam je povedal, da je tudi njegovo ime zraven.

Med temi podpisi pa se zrcali podpis učitelja „Legine“ sole. Drugi Italijan se je izrazil, da jih ovadi sodišču, ako so falsificirali tudi njegov podpis.

Mladi „Ladiji“ polagam pa na srce, da se krepko brani. Tudi slavno županstvo bodi krepka opora mlademu društvu, da lahko pokažemo, da smo vrlji mornarji!

Prišedši nekega dne v društveno sobo, zagledam na mizi „Primorski List“ in „Slovenski List“. Povedali so mi, da oba lista prideta vsled naročbe nekega drugega gosp. v društvo „Devinci“! Ali Vas ne bode v oči „Primorski List“, oni list, kateri Vas je pred malo časa imenoval „barabe devinske“! Pomislite malo in spoznajete, da ta list ni za Vaše društvo. Ste-li pozabili že one nesramne priimke, katere Vam je dajal? Kakor tirajo klerikalci tiste napredne stranke iz društev, tako zaprite tudi Vi vrata tem umazaniam kunjam!

V Devinu zmanjkuje o poletnem času večkrat voda. Radi tega je prišel v Devin na vabilo našega visokega princa angleški geolog in preiskoval, kje bi bilo dobiti vodo. Našel je primerno mesto in sedaj jo na princev ukaz že iščejo. Dobri češki princ vrljo skrbi za našo občino.

Nova občinska hiša je tudi že dovršena in slovenska šola se je z novim letom preselila iz zaduhlega grajskega obzidja v njo. Na hiši je napis „Občinski dom“, kateri marsikoga bode v oči. Tudi tu se je visoki princ izkazal pravega očeta — dobrotnika. Obljubil je v podporo vsakoletni dar 200 K, dokler ne bo poslopje izplačano.

Oskrbništvo kopelji visokega princa v Seljanu je vložilo do ravnateljstva južne železnice prošnjo, da bi se na tukajšnji postaji ustanovila tudi postaja za nakladanje in razkladanje blaga ter poštni urad.

Županstvo pa je vložilo ravno tje prošnjo tudi za slovenski napis.

V Cerknem, dne 1. svečana 1901. — Dragi čitatelji! Namenil sem se Vam pojasniti nekoliko o volitvi v četrti kuriji. Črna stranka

na Cerkljanskem je bila postala čisto mirna in tudi ni nasprotovala drugim, ali kljub temu se je očtalo pri vsakih volitvah, da črna stranka je brez omike in da črni smo delali vedno nepostavno, da smo delali le za denar in za kozarec vina. Preobrnilo pa se je očitane, in bela stranka je pregrešila v kratkem, da je delala le za kozareček vina ali celo za desetake. Obrnila se je bila le na nuncke in nunčki so jo jako radi služili tudi v cerkvi.

Cerkljanski dekan je pridigal, da morajo priti vsi na volišče, da premagamo te „brezverce“. Čast. gosp. dekan, kje dobite na Cerkljanskem le enega brezverca? Morda je bil brezverec tisti Vaš „sobrat“ na Jagersseh, ki je streljal, že veste, kam in kako. Kaj istete dlako v jajcu, bruna v svojem očesu pa ne vidite. Izrazil ste se, da se niste potolevali za volitve. Vprašanje: Kdo pa je bil na dan volitve v črni sukni na mostu pred Modrijanovo krčmo in čakal ljudi? Ali se ni ljudem tudi ponujalo marsikaj, samo da le grede voliti?! Celó bando ste imel okoli sebe in med nunčki ste stal kakor kak generalmajor! Vse ljudstvo je Vas videlo.

Tudi ste se spodtkikal nad tem, da zakaj beremo „Primorca“, ali mi ga bomo brali še nadalje, Vi berite pa tiste svoje „svete cajtenge“, v katerih je doma le laž in obrekovanje. Mi dobro vemo, da denar, ki damo za „Primorca“, ni vržen proč, kakor mislite Vi, marveč je koristno potrošen, ker „Prim.“ piše resnico in nas o marsičem pouči.

Tudi opominjate nas, da smo nemarni v obiskovanju službe božje. Meni pa se zdi, da nekaterim nuncem ni baš toliko za službo božjo, marveč za službo možnje. Pozdeva se nekaterim, kakor bi imela sv. Ana v Cerknem „to lačno jetiko“.

O četrti božji zapovedi nas podučujejo nunci, ali tudi luč cerkljanska bi se morala ravnati po tej božji zapovedi. Stara je mati, star je oče, seveda bolj prijetna je mladost! — So pa še tudi ljudje na svetu, ki imajo trebuh za nebesa, denar pa za Boga, čeprav drugače govore in uče. — Tudi naš mali nunc kaplan je bil šel agitirat v planine, ali le za kratek čas. Ob 5. uri je šel z doma, ob 7. pa je bil že doma. Naš preganjevalec megle je odpravil letošnjo zimo vso meglo iz cerkljanske doline. Le tega ne vemo, kam jo je prodal. Mogoče, da jo je poslal pol tisti ženi na Dunaju, kateri je bil zaupal do 1500 gld. mlekarškega masla, ali jo je mogoče pokrmil za živino, ker je umni „gospodar“ v naši dolini! Tako! Za danes dosti, dalje pa o prvi priliki.

Domače in razne novice.

„Pevsko in glasbeno društvo“ vabi k pristopu. V soboto bo v dvorani „Goriškega Sokola“ ustanovno zborovanje za moški in ženski zbor, in sicer ob 8. za gospe in gospodične, ob 6½ pa za gospode. Vsaki zbor si izbere 5 odbornikov, to je predsednika, tajnika in 3 odbornike. Tekom tedna se je mogoče prijavit pri vseh gg. odbornikih, zlasti pa pri gg. blagajniku Kraševcu, tajniku Pohlínu, Ern. Širci ali pa pri g. pevovodji Komelju. Velik pomen baš ustanovljenega društva smo že načrtali v „Soči“. Zanimanje za tako društvo, katero potrebujemo prav živo ter je važno za napredek v

petju in glasbi med nami in tako v našem javnem življenju, je bilo že takoj s početka prav veliko. Upamo, da se isto še razširi, da more društvo doseči svoj lepi namen, kateri si je postavilo. To pa je mogoče, ako se gospe, gospodične in gospodje prav v obitem številu odzovejo vabilu društva ter se istega oklenejo s pravo vnmemo. Zato se priporoča društvu za obilen pristop.

Volitev cestnega odbora za goriski okraj bo v četrtek. Prosimo, da se zberemo naši somišljeniki vsaj 1/2 ure pred volitvijo v gostilni „Pri jelenu“ nasproti nadškofiji.

25-letnica „Edinosti“. — Banketa v nedeljo v hotelu „pri ogrskem kralju“ se je vdeležilo nad 60 gospodov, samih veljakov iz Trsta in okolice ter nekaj gostov. Videli smo gg. viteza Nabergoja in Trobca (še zveča ustanovitelja), oba Mandiča, Gregorina, Rybafa, oba Gorjupa, Coliča, Dolencu itd. Od zunanjih gostov je sedel na čelu mize župan Hribar iz Ljubljane. „Slov. Narod“ je zastopal urednik Govekar, „Soča“ in narodno-napredno stranko Gabršček. Za zabavo je skrbel moški zbor pod spretnim vodstvom g. Barteljina. Vrsto govorov je pričel predsednik „Edinosti“ Mandič, ki je kazal v prelepem govoru pričetek in daljni razvitek „Edinosti“ do današnjih dni, spominjaje se umrlih in še živečih dobrotnikov in sodelavcev. Na to se je oglasil vrli starina gosp. Trobec od Sv. Ivana, v čegar hiši se je „Edinost“ spetela, govoril o težavnih tedanjih časih in srečnejem poznejšem razvitku. Gosp. vitez Nabergoj je popolnil zgodovino lista in s tem borbe Slovencev v Trstu in okolici v prav lepem govoru. Dr. Rybaf je spregovoril bolj političen govor o borbi in stališču tržaskih Slovencev. Župan Hribar je govoril v imenu bele Ljubljane in kot iskren stari prijatelj obmejnih, posebno tržaskih Slovencev, Gabršček je sporočil pozdrave, čestitke in voščila narodno-napredne stranke, ter nazdravil v imenu navzočih časnikarjev. Urednik Colič se je odzval v imenu uredniškega osebja, Vatroslav Holz pa v imenu sotrudnikov. Dr. Gregorin je povedal marsikako resnično kot „administrator“ lista. Dr. Rybaf je konečno oduševljeno napil vrli tržaski okolič. — Ni naš namen, da bi opisovali na dolgo ta banket, saj bomo o njem čitali več podrobnostij v „Edinosti“. Rečemo le toliko, da je vladalo tu prav iskreno in prijateljsko soglasje, — in resnično veselje je odsevalo z obrazov vseh odličnih udeležnikov. — Sklenjena in odposlana je bila tudi iskrena brzojavka poslancu Ribiču, protestovaje proti napadom v „Slovenca“. Usoda je hotela, da je došla v onem hipu i brzojavna čestitka — „Slovenca“. Ironija usode!

Končujemo teh par vrstic z iskreno čestitko: vival, crescat, floreat vrla sobojevnica ob Adriji!

„Boksarja in boksarji“ ali velika maskerada „Goriškega Sokola“ upa postati na bolj obiskana slovenska veselica cele predpustne dobe. Razun zadnjic naznanjenih je prejel veselški odsek še sledeče prijave: Brzojavno je sporočil svoj prihod po celem svetu znani mandžurski cirkus Ca-v-a-t-a ter javil tudi svoj program; z njim nastopijo umetniki svetovne slave v sledečih točkah: „Preobračanje kozolcev, salto-mortale in vzdigovanje „kvihtov“, izvajajo bratje Kluka, Smrečka, Sapca in Skalca. Zvijanje života, rok, nog, glave, uses in hrbita, s katerimi umetnostimi se producira kamčadalski „slangenmenš“ Kostolom. Za njim nastopi patagonski krotilec divjih zveri, imenovan „Zvižgajoča gajzla“ z dresiranim krokočilom, leopardom, gorilo in žirafu, učeč jih pred našimi očmi slavnoznano igro „trešet“, perzijsko lirčno pesem „Kaj pa naša Minka“ in pa arabski melodram „Al“ nam kej morejo?“ Njemu siedi kot solo-plesalka „a la serpentin“ avstralska mulatinja Zlatica Na-Akul, cela predstava pa se konča s svečano

Sibila, ali duhovnica, katero vsi spoštujejo in ubogajo. In nehoté se tudi v njem vzbudi do nje spoštovanje. K ljubezni, katero je gojil do nje, se je pridružila sedaj še neka bojazen, radi česar se mu je zdelo, da je ta njegova ljubezen preveč drzna. Vsekako pa se ni mogel spoprijazniti z mislijo, da je njun odnosaj bil sedaj popolnoma spremenjen, da sedaj ni več ona, marveč je le on navezan na njeno voljo, ko leži tukaj bolan in onemogel; da ga niti ona ne smatra za napadujočo moč, marveč da je kot onemoglo dete izročeno njeni volji. Za njegovo ponosno in svojevlastno nrv bi bile take razmere proti vsakemu drugemu bitju uprav neznosljive, toda sedaj ne samo da ni čutil te pokorščine, marveč je bil njej, kot svoji zapovedovalki, celo hvaležen. Bili so to občutki, katerih še nikdar ni doživel in katerih bi še pred jednim dnevom ne bil mogel niti pojmiti, kateri bi bili še v tem hipu vzbujali v njem strmenje, ko bi si jih bil mogel jasno predočiti. Toda on sedaj ni vprašal, čemu je to tako, kakor da je to povsem naravno, ter je vedel samo to, da se čuti srečnega radi tega, da ostane.

In hotel jo je zahvaliti — iz hvaležnosti in še z nekakimi drugimi občutki, ne poznanimi mu do te mere, da jih ni znal niti imenovati, kajti ti občutki so bili — ponižanje. Vsled razčilenja je postal tako slab, da ni mogel govoriti in zahvaljeval se je zgolj z očmi, iz katerih mu je žarelo veselje, da ostane pri njej, da bo imel priložnost jo gledati jutri, pojutrišnjim, nemara dolgo. To veselje mu je kalila samo bojazen, da bi ne zgubil tega, kar je iskal, bojazen tako velika, da se je bal, stisniti njeno ročico, ko mu je čez trenutek znovič podala vodo, bal to učiniti on — Viničij — kateri je na cesarjevi gostiji posiloma poljuboval

njena usta, in kateri, ko je zbežala, je obljuboval, da jo za lase zavleče v kubikul, ali da jo dá pretopsti.

II.

Viničij se je začel bati, da bi mu kaka nepriključna unanja pomoč ne skalila njegovega veselja. Kilon je mogel naznaniti mestnemu prefektu, ali njegovim domačim ljudem, da je nekam zginil, in v tem slučaju je bilo gotovo, da se v to zadevo vmešajo mestni stražniki. Šinila mu je sicer v glavo misel, da bi jim mogel zapovedati, naj mu Ligijo vjamejo in odpeljejo na dom, toda čutil je, da bi tega ne smel in ne mogel učiniti. Bil je svojeglaven, drzen, lahkomišljen in ob času potrebe neizprosen človek; vsekako pa ni bil ni Tigelin niti Nero. Vojaško življenje mu je vcepilo v dušo čustvo pravičnosti in vere v neko višjo moč ter toliko vesti, da je mogel razumeti, da tako ravnanje bi bilo neizmerno podlo. Nemara bi bil zmožen, do-prinesti kaj takega v navalu jeze, ali kadar bi bil popolnoma zdrav, toda sedaj je bil bolan in strt, torej mu je bilo mar samo za to, da se nihče ne vrine med njega in Ligijo.

Z začudenjem je zapazil, da od onega časa, ko se je bila Ligija potegnila zanj, ni niti ona sama, niti Kr-pin zahteval od nje nikakšnih obljub, uprav kakor da jo bili že gotovi, da jih v slučaju potrebe obvaruje nek nadnaravna moč. Viničij, kateremu se je od onega časa, kar je v Ostrijanu poslušal nauk in pripovedovanje apostolovo, jelo v glavi mešati ter mu je v njej zibnila razlika med mogočim in nemogočim, jel je že verjeti, da bi se to utegnilo res zgoditi. Toda ko je jel treznejše misliti, se je spomnil, kar jim je rekel o Grku, ter znovič izrekel željo, naj mu pripeljejo Kilonu.

Krispin mu pritrdi, na kar sklenejo, naj odide Urso po Kilonu. Viničij, ki je v poslednjih dnevih pred odhodom v Ostrijan pogostoma pošiljal sužnje h Kilonu, je natanko opisal Ligu njegovo stanovanje, na to, napisavši na ploščico nekoliko besed, je dejal obrnen h Krispinu:

„Dajte mu tole ploščico, kajti to je zvit in sumljiv človek, kateri je pogostoma, ko sem ga klical k sebi, veleval reči mojim ljudem, da ga ni doma. To je delal vsikdar takrat, kadar ni imel zámne prijetnih novic ter se je bal moje jeze.“

„Ako ga najdem, pripeljem ga semkaj, naj si mu bo to že ljubo ali ne,“ odvrne Urso.

Na to je vzel plašč ter urno odšel.

Najti nekoga v Rimu, ni bilo ravno lahko, naj si je bil kdo še tako natančno podučen o bivališču takega človeka; toda Ursu je v takem slučaju pomagal nagon v gozdu izrejenega človeka; vrhu tega pa je dobro poznal mesto ter kmalu dospel pred Kilonovo stanovanje.

Njega samega pa ni poznal. Videl ga je samo enkrat v življenju, in še takrat po noči. Pri tem pa se je tudi oni vitki in ponosni starec, ki ga je nagovarjal, da naj ubije Glauka, toliko razlikoval od tega ponižnega in prestrašenega Grka, da nihče ne bi mogel reči, da je to jedna in ista oseba. In ko je Kilon opazil, da ga Urso gleda kot nekakega tujca, otrese se takoj nekoliko svojega strahu. Ko pa zagleda ploščico z Viničijevo pisavo, se še bolj pomiri. Tako mu vsaj ni pretela nevarnost, da ga s premislekom vabijo v nekako zanjko. Pri tem se je še domislil, da kristijani očividno za to niso ubili Viničija, ker si niso drznili dvigniti roke na tako znamenito osebo.

(Dalje pride.)

pantomimo „Zivja gulas“. Shov za to epohalno delo je vzeta iz zadnje volitve v peti kuriji na Kitajskem in živo ilustrira podkupljivost bokarskih zelodcev. Iz Ljubljane zdrži isti večer v Boksarijo znani Dimež, imenovan „strah kranjske dežele“ ter pripelje sabo originalno „Ljubljansko srajco“ in pa krakovsko „brno“. Kot potujoča obrtnika se oglasita na maskaradi gospoda „Šuštar Kegle“ in „Znidar-Folček“. Zadnji javljeni pevski kvartet ima že konkurenco, kajti po mnogem trudu se je posrečilo odboru pridobiti k sodelovanju še druge štiri pevske korifeje, o katerih pa mora za sedaj vsaj molčati. Prihodnjic bode morda mogoče poročati tudi o tej skrivnosti.

Sobotni jour-fixe kolesarskega društva „Gorica“ je bil zelo animiran. Mej udeleženci opazili smo več odličnih narodnih dam in voditeljev naših, kar nas je posebno razveselilo. Ti prijateljski večeri naj postanejo pravo zbirališče goriske inteligence, osobito mladine, tembolj ker obisk ni omejen samo na člana marveč je vsak rodoljub dobro došel. Prihodnji jour-fixe bode v soboto dne 16. t. m. pri „Treh kronah“ Začetek ob 8. uri zvečer. Na programu je petje društvenega okteta in šaljivo predavanje.

Tolovajstvo na Gočah. — Deželno sodišče v Ljubljani nadaljuje preiskavo z zasliševanjem nebrojnih prič. V sredo zvečer ob 10. uri odpeljali so orožniki eksmisionarja Ferjanciča v preiskovalni zapor v Vipavo. Takoj naslednje jutro brzojavil je o tem dekan Erjavec škofu, ki se bo gotovo potrudil, da bi tega tika zopet izpustili, ali vsaj v tisto celico v Sv. Križu zaprlj, kjer se je hrenovski kaplan za vročo ljubezen, ki je meso postala, pokoril. Le na avstrijskih tleh more se zgoditi, da se pesti v „dušnem pastirstvu“ duhovnika, kakoršen je pobešneli eksmisionar, ki je s svojim fanatizmom malo da ne tri vasi do verske blaznosti pripravil. Ob času misionov pokaže se ta bolezen sporadično, v Goški kuraciji postala je pa vsled neprestanega in vsakdanjega hujskajočega vplivanja hudo epidemična, in pristojne oblasti bi bile v vsaki drugi državi že davno odstranile vzrok temu bolehnemu pojavu, ki more roditi pri obstoječem razburjenju in sovraštvu le še nova hudodelstva, čemur bode pritril celo sam „stric“ Habe, ki je znal v „nekatoliških“ časih tako spretno spletkariti, da se ni nikdar izvedelo, kdo je farovž z blatom onesnažil ali okna pobil, dokler je v njem prebival sedanji njegov prijatelj, košanski župnik Hladnik. „Slov. Nar.“

Jožef Klinton je za organista v Tolminu. V št. 15. v „Soci“ v dopisu iz Tolmina je nekaj pisano tudi o tem možu. Gledé na to nam je postal tak-le „popravek“: „Slavnemu uredništvu „Socé“ v Gorici. Na podlagi § 19 tisk. zak. z dne 17. decembra 1862. (št. 6 drž. zak. pro 1863) zahtevam, da sprejmete v svoj list ta-le slvarni popravek: Ni res kakor piše „Soča“ št. 15 z dne 5. februarja 1901. v dopisu iz Tolmina: „Pred organistom ni nobena dekla varna“, res pa je, da mi v tem oziru ne more noben pošten človek nič učitati. — V Tolminu, dne 9. februarja 1901. — Jožef Klinton organist.“

Priobčujemo ta „popravek“, ker nimamo prav nič proti temu, da se organist Klinton, podrepanik farovškega leposlovca Kosiřja, v javnosti blamira in razpostavi v posmeh tistim, ki ga poznajo. Res je namreč, da organist ne pusti nobene dekle v miru. Vsako nadleguje, kjer jo dobi: pri vodnjaku, na cesti, za vrati itd. To je znano celemu Tolminu, ki je ves ogorčen nad organistom. „Popravek“ stoji v zvezi z okolnostjo, da omenjeni dopis je zadel v črno in živo. — Tako namreč nam poročajo iz Tolmina od strani, ki je popolnoma verodostojna. Mi seveda nimamo časti, poznati g. organista Klintonu in tudi umevno mu nismo svetili, ko je nagajal kaki dekli ali ščipal katero kje za kakimi vrati! Takol Stvar je sedaj „popravljen“!

Iz šempaske občine nam poročajo, da se je nastanil tam živinozdravnik brez poklica, ki zdravi in zdravi; navaden rezultat je pa ta, da živinčé za živinčelom pogine, in šempasko „Vzajemno in podporno društvo za zavarovanje goveje živine“ mora drago plačevati spretnost nepoklicanega živinozdravnika. Pravijo, da ta živinozdravnik v prostem času tudi učiteljuje. Ali ne bi bilo bolje, da bi pustil svoje živinozdravništvo in prihranil tako kmetskim posestnikom marsikatero škodo, pa bi se lotil svojega pravega poklica? Opozarjamo tega gospoda, da je zdravstvenje izven poklica po zakonu kaznjivo. Posestnikom pa svetujemo, da se na tega mazača še nadalje ne obračajo za svele in zdravljenje živine.

Po naprednih učiteljih! — Le po njih! To devizo sta si izbrala „Gorica“ in „Prim. List“, in prav točno se je držita. Vse priznanje! V vsaki številki skoro udarita sedaj po tem sedaj po onem, včasih pa kar po vseh, „kakor jim kaže“. Članek z duhovitim naslovom „Majhna reč — velika reč“ pa je v svojem drugem delu tako perfiden in tako zlobno naperjen proti naprednemu učiteljstvu v deteli, da nismo se kmalu čitali kaj sličnega. Najprvo zanese od drugod trditev, da odkar je sola brezverska, odkar vlada v njej „liberalizem“, gre vse na slabše. Povejte nam, katera sola v naši deželi je brezverska, kateri napredni učitelj jo je na-

redil brezversko?! — Govori o nekakem skupnem delovanju duhovnikov in učiteljev na solskem polju. Prav, kjer to gre, Pamelan duhovnik in napreden učitelj se sicer prav lahko razumeta, ali koliko pa je takih duhovnikov, ki bi hodili roko v roki z učiteljem kot tovarisi? Sesteješ jih lahko na prilih jedne roke, in morda se kateri ostane. Tista stara pridiga o medsebojni ljubezni je preobrabljena in ne učinkuje več, ker pre-dobro je znano, da duhovnik hoče imeti učitelja povsodi pod seboj. Da se napredni učitelji temu branijo, je umevno samo po sebi, in imajo tudi prav! Časi mežnarstva so minili! — Ker noče trobiti večina učiteljev v klerikalni rog, trdi člankar v „Gorici“, da so se zbalj „Sočinega“ udrihanja. Bežite, bežite, kdo vam to verjame! Ko so se zjasnili pojmi o našem političnem boju, so stopili vsi zavedni učitelji na stran narodno-napredne stranke, kakor stoji slično na Kranjskem za njó tamkajšnjih učiteljev velikanska večina. V možalost pa se jim mora šteti, da se ne boje udrihanj „Gorice“ in „Prismojenca“. — Na to pride pa vrhunec klerikalne prijaznosti. Člankar piše, da takega učitelja (misli naprednega), ko mu poprej že podtakne nebroj podlostij — se vsako ogiblje, le kak baraba se se pajdasi z njim. Tako, sedaj ste pa slisali! Le naprej po tej poti, le po njih! Čim bolj boste udarjali po njih, tim bolj trdni bodo za narodno-napredno stranko. Za klerikalne perfidne udrihanje se že sedaj malo menijo, sčasoma pa se ne zmenj zanje sploh nikdo več. Naši napredni učitelji vedo sami prav soditi, kaj je prav in ni prav, „Gorica“ pa nima nikakega upliva več nanje. Škoda za trud z „majhno“ in „veliko rečjo“! Nizko padate, gospodje „Goričani“, nizko!

Od vojakov v Ameriko. — Pretekli teden so pripeljali orožniki iz Kanala v goriske zapore posestnika Markča (domače ime) pri Kosih. Imel je sina vojaka; ker pa je trdil in prosil, da ga rabi doma, je izposloval pri vojaški oblasti, da so ga oprostili triletne službe ter uvrstili med rezervnike. Ko je dobil Markč sina domov, ga je poslal v Ameriko, namesto da bi bil pomagal doma delati, kakor je zahteval prvotno oče. Baje so dognali tudi, da je Markč nekaj agent za izseljevanje v Ameriko. Sin uživa svobodo v Ameriki, oče pa se bo moral trdo pokoriti, da je spravil sina čez morje.

Terno je zadel nekdo v neki tukajšnji loteriji, ali se še ni oglasil za-njo. Če se ne oglasi do 19. aprila, zapade dobitek. Tisti, ki stavite v loterijo, pomislite, ako je kdo kaj zadel in se ni dvignil!

Nepoboljšljiv je neki 17-letni Josip Fabian iz Gorice. Lep čas je že bil v prisilni delavnici v Ljubljani, ali ko jo je zapustil, je zašel na stara kriva pota. Izvršil je bil tatvino, radi katere je bil zaprt 5 mesecev tukaj, sedaj pa so ga prepeljali lepo nazaj v prisilno delavnico v Ljubljani.

Gradež, to važno morsko kopaljšče, hočejo urediti moderno, kar le mogoče. Zato se trudijo razni činitelji, pa tudi prebivalci in podjetniki v Gradežu. Te dni je sla na Dunaj deputacija iz Gradeža, da izposluje od vlade podporo za razne potrebne naprave, katere nameravajo izvesti v tem kopaljšču.

Za družbo sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. — Podpisana potrjujem prejem kron 3-14 od gosp. A. Berbuča iz Sela, kateri znesek je doposlal po „Goriški Tiskarni“ A. G. v korist gori imenovanemu društvu. Antonija Drufovka.

Išče se praktikant ali praktikantinja za veliko čevljarstvo obrt v Gorici. — Poudbe na naše upravništvo.

Razgled po svetu.

Državni zbor. — Moric grof Vetter von der Lilie, ki je izvoljen predsednikom državne zbornice, je član srednje stranke moravskega veleposestva, prvi podpredsednik Prade je član nemške narodne stranke, drugi podpredsednik dr. Začek pa je član mlado-češke stranke. — Kar se tiče delovanja drž. zbora, pride na vrsto najprvo državni proračun. V naslednjih sejah stavijo predlog, naj se odgovori na prestolni govor s posebno adresno, kateri predlog pa najbrže odklonijo, ali nastane pri tem velika politična debata. Potem pride na dnevni red investicijska predloga, pri kateri bo govora o gospodarskih razmerah naše države. Na to izvolijo še delegacije in kvotno deputacijo, potem pa prekinejo zasедanje — seveda ako ne pride poprej vmes kaj drugega, kar bi prekrizalo vladi račune. — Zasedanje bi trajalo do 22. marca. Delegaciji skličejo spomladi. — V seji danes predloži vlada poslanski zbornici budget, kateri pojasni s posebnim ekspozijem finančni minister Böhm, rekrutni zakon, načrt zakona o kmetijskih zadrugah in načrt o sitorinskih blagajnah ter 50 na podlagi § 14. izdanih ali ne se odobrenih zakonov.

Razkralj Milan umrl. — Že tekotm včerajšnjega dne so prihajala z Dunaja brzojavna poročila, da je Milanu tedajle slabše in se je bati katastrofe. Popoldne mu je bilo vedno hujsje in nastopil je tudi v resnici boj s smrtjo. Boj je bil kratek in Milan je umrl ob 4.20 pop. Še malo pred smrtjo se je popolnoma zavedal, niti od daleč ni mislil na nevarnost svojega položaja,

al padel je v agonijo, ki je trajala le 20 minut. Še opoldne je govoril o svojih bodočih potovanjih in se jezil na influenco, katere se pa gotovo reši v starih dneh, dočim so mu že začele noge otekati in je kmalu na to izdihnil. Okoli njegove postelje so bili razni srbski dostojanstveniki in znameniti zdravniki. Zanimivo je, da je došla se v zadnjem hipu brzojavka kraljice Natalije z besedilom: Morem li kaj pomagati, morem li kaj storiti. Kralj Aleksander je odpotoval takoj na Dunaj. Skupština, ki je zborevala v Nišu, je v znamenje žalosti takoj pretrgala sejo in sklenila na predlog ministerskega predsednika, da se udeleži in corpore potrebnih svečanostij v Belgradu. Ako kje, tedaj je tu na mestu vsik: Del mortuis nil nisi bene. Dal Bog, da bi se povrnil v Srbijo zazeljeni mir, ki naj bi to mlado slovensko kraljevino ukrepil in utrdil, da vsvete in se razvije tako, kakor jej pritiče po spominu zgodovinskih srbskih junakov!

Dvorni svetnik Šuklje je stopil, kakor prijavlja „Wiener Zeitung“ od 9. t. m., v stalni pokoj ter se nastani na Dolenjskem. Povodom njegovega umirovljenja mu je bilo izrečeno najvišje priznanje.

Letos ne bo manevrov! — Iz Budimpešte poročajo, in sicer iz merodajnih krogov, da letos ne bo onih velikih vojaških manevrov, kakor so vsako leto, in sicer iz ozirav v gospodarskem pogledu. Bodo pa navadni manevri posameznih vojnih korov. Na Ogrskem bodo letos veliki artilerijski manevri.

Na Štajerskem je opazovati med rodoljubi veliko gibanje proti „Slovenskemu centru“ in odobranje ustanovitve hrvatsko-slovenskega kluba. Vsed tega je vitez Berks že izstopil iz Šustersičevega kluba. Začasno ostane izven vsake zveze, ali sčasoma pristopi morda hrvatsko-slovenskemu klubu, kakor želé volilci. Ropotajo pa radi tega po farovžih. Vsa znamenja kažejo, da se začetja političen preobrat tudi na Štajerskem, ker farovska komanda je že pre-neznosna.

Na Španskem so bili v zadnjih dneh veliki izgredi proti jezuitom, ki imajo Špansko skoro dejanski v rokah. Izgredniki so bili po večini dijaki, pa tudi ljudje iz ljudstva. Izgredi so bili v Madridu, v Valadolidu in v Barceloni.

V Baku na Ruskem je zgorelo 8 milijonov pudov nafte. Škode je 1,200.000 rubljev. Ponesrečilo se je pri tem več ljudi.

Deželni zbori. — Kmalu po odgledanju državnega zbora, ako seže isto skoro do konca marca, skličejo deželne zhere. Ko ti opravijo svoje posle, bo sklican zopet državni zbor; seveda je treba upoštevati pri tem vedno okolnost, kako bo z državnim zborom, ali bo mogel poslovati ali ne.

Balkanska zveza. — Govori se o tajni zvezi med Srbijo, Bolgarijo in Črnogoro, katere se sklne baje že v kratkem. Pogajanja, ki se vrše v tem pogledu, pospešuje ruska diplomacija z največjim pritiskom. Srbski kralj Aleksander pride baje v kratkem v bolgarsko prestolico, da vrne knezu poset, kateri mu je napravil v Nišu. V svrhu utrobe slovenske veljave na Balkanu je tako zvezo le pozdravljati!

Od stranke nemških naprednjakov se odkri lep del. Poslanci iz severne Češke, z dr. Pergelom na čelu, zapuste stranko, ker stoje za antisemitskem stališču. Menda se pridružijo nemški narodni stranki.

V Južni Afriki. — O bitki pri gričih Tobaksberg od 30. pr. m. javljajo, da Buri so zajeli Angleže in jih zavedli v zasédo. Angleži so imeli znatne izgube ter so se komaj rešili. Iz Durbana brzojavljajo, da so Buri provzročili, da so skočili trije vlaki s tira. General Devet je pač povsodi pri delu in je premeten vojskovodja.

Narodno gospodarstvo.

„Trgovsko-obrtna zadruga“ v prvih 3 letih delovanja.

Šele 3 leta deluje ta naša zadruga, a je že danes jeden prvih denarnih zavodov v deželi, — a brez dvoma je prvi zavod gledé na jamstvo, katero daje hranilnim vlogam.

To je jedini vzrok, zakaj je zadruga skleč trn v peti klerikalnih hujskatev! Klerikalni razdirači se boje tega zavoda, ker bi ta v bodočnosti delal preveč dobrega narodu! Klerikalci hočejo biti namreč sami in edino oni „dobrotniki“ naroda, seveda tako, da narod najprej izžmejo do mozga, potem mu pa mečejo nazaj mrvice kot milostinj, za katero naj bi seveda takoj poljuboval roke.

Toda dovolj uvoda, naj govore številke!

Prometa je bilo:
Prvo leto . . . . . K 1,029.471-62
Drugo leto 1,714.055-37
Tretje leto 2,114.560-04

Skupno v prvih 3 letih K 4,858.087-03

ali blizu 5 milijonov kron! Lani je promet že prekoracil 2 milijona kron. — Dostavljamo, da je to čist promet blagajne, ne pa morda promet knjigovodstva, ker ta poslednji je veliko večji.

V tej dobi je bilo (v kronah; vinarje opuščamo):

1. vplačanih deležnih vlog 380.617
2. vpisnine 11.406
3. obresti posojil 92.446
4. prejeti upravni troški 9.479
5. vrnjena posojila 360.895
6. prejete hranilne vloge 744.555
7. izposojila 651.218
8. prejeli drugod od naloženih 175.899

***

1. dana posojila 1,125.073
2. izplačane hranilne vloge 608.717
3. vrnjena posojila 427.646
4. drugod naloženih 180.819

To so pač lepa števila, ki kažejo, kako vrlo je zadruga delovala že prva tri leta svojega obstanka!

Konec leta 1900. pa je bilo:

1. Danih posojil 764.178
2. Deležnih vlog z obrestmi 392.939
3. Hranilnih vlog 185.898

Zadnji dve števili ste jako važni za tiste, ki imajo hranilne vloge pri zadrugi. Ti dve števili dokazujeta, da že vplačani deleži trikrat presegajo hranilne vloge. To pomeni, da je vsaka krona hranilne vloge pokrita s tremi kronami že vplačanega lastnega denarja. Ker je pa deželni vlog podpisanih že precej nad milijon kron, so torej sedanje hranilne vloge devet krat pokrite z lastnim denarjem. Vrhu vsega tega je še neomejeno jamstvo.

Kaj pomeni to? To znači, da hranilne vloge pri naši „Trgovsko-obrtni zadrugi“ so tako zavarovane, da ne more kaj takega izkazati noben drugi denarni zavod daleč okoli, tudi goriški „Mont“ ne!

Te resnice pa mnogi naši rojaki še danes ne razumejo prav! Zato je doslej hranilnih vlog razmeroma tako malo, to je le 135.338 K. Namen temu članku je, opozoriti rojake na velikansko važnost in varnost tega denarnega zavoda, in to posebno onim, ki imajo denar, pa ugibajo, kje bi ga posebno varno založili. Ako je še kje kdo, ki n. pr. niti našim posojilnicam dovolj ne zaupa za večje svote, naj se torej obrne na „Trgovsko-obrtno zadrugo“, ki je eden najbolj varnih denarnih zavodov daleč okoli. Vsaka izguba je tu nemogoča. Tudi je nemogoča sleherna panika, sleherna agitacija proti njemu! Zavod sloni na taki podlagi, da redni dohodki od članov morajo prihajati od tedna do tedna, in s temi edino zadruga računa, na nje se naslanja.

Hranilnih vlog pa zadruga niti ne sme sprejeti, kolikor bi jih prinesli, marveč le — do polovice deležnih vlog. Ako je torej deležev milijon kron, sme biti hranilnih vlog največ pol milijona. Tu bi bila vsaka krona hranilne vloge še vedno dvakrat pokrita z lastnim denarjem. Vse neomejeno jamstvo članov je torej še po vrhu, — radi kredita pri večjih denarnih zavodih v slučaju potrebe, n. pr. da je hranilnih vlog veliko odpovedanih ali da zadruga potrebuje denarja za izplačevanje aktivnih deležev koncem potrebne dobe.

Počali smo ta števila, da vidi naše občinstvo, kako imenitno napreduje zavod, ki je klerikalcem tako hud trn v peti. Ali naj se le ježé, naj le zavidajo: „Trgovsko-obrtni zadrugi“ to ne bo škodovalo! Rojaki! Naprej po tej poti!

C. kr. kmetijska družba v Gorici je imela včeraj važen občni zbor. Na dnevnem redu sta bili dve važni točki: izvolitev tajnika in prememba pravil. Slovenci smo bili za g. Adolfa Ferranta, ki pozna oba deželna jezika, ali laska večina je izvolila moža, ki ume menda francoski in angleski, slovenski pa ne! Zato so podali nekateri navzoči Slovenci pisan pretest, ki zahteva za Slovence še jednega tajnika. Predsednik je izjavil, da bo za Slovence poskrbljeno z imenovanjem asistenta. (!) — Pri premembi pravil je bila živahna razprava. Malo čudni §. 18. je padel in je ostalo pri starih določilih. Sprememba, ki se je bila skoro že dognala in jo je predlagal tudi glavni poročevalec, bi bila za nas ugodna, ali Italijani so jo pokopali s tem, da so predlagali, naj ostane pri starem, za kar je konečno glasovala i večina Slovencev. — Ako bi se bilo o tej točki manj govorilo in nič pisalo (glej „Gorico“!), bi se bila gotovo dosegla prav ugodna prememba, t. j. da

